Gemeente Borne

Bestuurlijke memo

Nummer
26int03848

aan	Van	Opsteller	datum
Gemeenteraad Borne	College van B en W	A. Schopman	1-9-26

betreft
Uitkomsten onderzoek Sociale Basis en proces vervolg

Portefeuillehouder
B.A.J. ter Braak

Argumentatie voor aanbieding memo aan de gemeenteraad:
Uitkomsten onderzoek toekomstbestendige sociale basis en voorgestelde ontwikkelrichting

Geachte raadsleden,

Aanleiding
In juli 2025 heeft uw raad ingestemd met het uitvoeren van een onderzoek naar een toekomstbestendige sociale basis in gemeente Borne. Het doel van het onderzoek was inzicht te verkrijgen in de wijze waarop de sociale basis financieel en kwalitatief duurzaam kan worden geborgd voor de toekomst. Het onderzoek is uitgevoerd door Bureau HHM en bestond uit een analyse van de huidige situatie, een benchmark met vergelijkbare gemeenten en een participatietraject met inwoners, maatschappelijke organisaties en professionals. De onderzoeksrapporten worden hierbij ter kennisname aan uw raad aangeboden.

De onderzoeksresultaten laten zien dat gemeente Borne beschikt over een sterke sociale basis. Daarnaast laat het onderzoek zien dat maatschappelijke ontwikkelingen, zoals vergrijzing, een groeiende ondersteuningsvraag, personeelstekorten en een toenemende druk op vrijwilligers en mantelzorgers, van invloed kunnen zijn op de houdbaarheid van deze kracht in de toekomst.

De belangrijkste bevindingen en een inhoudelijke duiding daarvan zijn opgenomen in de bijgevoegde oplegger.

Waarom ontvangt uw raad deze stukken nu?
Na oplevering van het onderzoek in maart 2026 zijn de onderzoeksuitkomsten in het voorjaar en de zomer van 2026 ambtelijk en bestuurlijk geduid. Daarbij is gekeken naar de betekenis van de bevindingen voor gemeente Borne en de samenhang met ontwikkelingen binnen het sociaal domein, regionale hervormingen en andere gemeentelijke opgaven. De uitkomsten van deze duiding zijn verwerkt in de bijgevoegde oplegger. Het onderzoek wordt nu ter informatie aan uw raad aangeboden. Eventuele vervolgstappen worden betrokken bij de integrale afweging binnen de programmabegroting 2027-2030.

Wat betekenen de onderzoeksresultaten voor de toekomst?
De onderzoeksresultaten laten zien dat gemeente Borne beschikt over een sterke sociale basis. Veel ondersteuning, ontmoeting en maatschappelijke betrokkenheid komen tot stand door de inzet van inwoners, verenigingen, vrijwilligers, mantelzorgers en maatschappelijke organisaties. Deze betrokkenheid en het omzien naar elkaar vormen een belangrijke basis onder de leefbaarheid en samenredzaamheid in Borne.

Het onderzoek beschrijft ook ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de houdbaarheid van deze basis in de toekomst. Genoemd worden onder meer vergrijzing, een groeiende ondersteuningsvraag, personeelstekorten en een toenemende belasting van vrijwilligers en mantelzorgers. Volgens het onderzoek biedt de huidige situatie een goede uitgangspositie om na te denken over de wijze waarop deze kwaliteiten ook op langere termijn kunnen worden behouden. Daarbij wordt opgemerkt dat effecten van investeringen in preventie, vroegsignalering en sociale netwerken vaak pas op langere termijn zichtbaar worden.

De financiële analyse in het onderzoek is gebaseerd op gemeentelijke subsidiestromen. Hierdoor zijn niet alle gemeentelijke investeringen die bijdragen aan de sociale basis volledig in beeld gebracht. De sociale basis omvat immers ook voorzieningen, organisaties en activiteiten die via andere financieringsvormen worden ondersteund (bijvoorbeeld buurtsportcoaches, extra ondersteuning in het onderwijs en op het kinderdagverblijf als ook voorliggende zorgpartijen zoals Halt). De financiële bevindingen uit het onderzoek dienen daarom te worden gelezen als een belangrijk onderdeel van het totaalbeeld, maar niet als een volledig overzicht van alle investeringen die bijdragen aan de sociale basis in gemeente Borne.

Welke aandachtspunten benoemt het onderzoek?
Het onderzoek wijst erop dat maatschappelijke ontwikkelingen gevolgen kunnen hebben voor het functioneren van de sociale basis. Een belangrijk deel van de huidige sociale basis rust op de inzet van vrijwilligers, mantelzorgers, verenigingen en maatschappelijke organisaties. Het onderzoek signaleert dat veel vrijwilligers ouder worden en dat het vinden van opvolging niet vanzelfsprekend is. Tegelijkertijd neemt door de vergrijzing en een groeiende ondersteuningsvraag het beroep op mantelzorg en informele ondersteuning toe. Hierdoor ontstaat spanning tussen de beschikbare inzet van inwoners en de vraag naar ondersteuning. Het onderzoek wijst erop dat dit gevolgen kan hebben voor het vermogen van inwoners om naar elkaar om te zien en elkaar te ondersteunen.

Wanneer ondersteuningsvragen minder vroeg worden gesignaleerd, kan het beroep op individuele en specialistische voorzieningen toenemen. Een belangrijk deel van deze ondersteuning valt onder wettelijke taken vanuit de Wmo en Jeugdwet. Het onderzoek beschouwt een sterke sociale basis als een factor die kan bijdragen aan het vroegtijdig signaleren van ondersteuningsvragen en het versterken van de samenredzaamheid van inwoners.

Daarnaast benadrukt het onderzoek dat de sociale basis breder is dan de voorzieningen en organisaties die direct door de gemeente worden bekostigd. Ook informele netwerken, inwonersinitiatieven en maatschappelijke verbanden leveren hieraan een belangrijke bijdrage. De wijze waarop deze verschillende onderdelen elkaar versterken vormt volgens het onderzoek een relevant aandachtspunt voor de komende jaren.

Vervolg
Met de toegevoegde bijlagen wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek naar de sociale basis en de bijbehorende oplegger. De oplegger en onderzoeksrapporten vormen de inhoudelijke basis voor de integrale afweging binnen de programmabegroting 2027-2030. De ontwikkelrichtingen en bouwstenen uit het onderzoek worden daarbij betrokken.

In het vervolgtraject wordt ook aandacht besteed aan een bredere benadering van de sociale basis, waaronder initiatieven, netwerken en maatschappelijke activiteiten die niet rechtstreeks door de gemeente worden bekostigd. In het vervolgtraject wordt aandacht besteed aan een completer inzicht in de verschillende financiële stromen die bijdragen aan de sociale basis.

Na aanbieding van de onderzoeksrapporten aan uw raad worden ook inwoners, maatschappelijke organisaties en andere betrokken partners geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van de gemeentelijke communicatiekanalen en de website van het Sociaal Hus.

Bijlagen:

- 26bij09104: Oplegger: Van onderzoek naar richting: Toekomstbestendige sociale basis - gemeente Borne 2026
- 26bij09102: Rapportage HHM Toekomstbestendige sociale basis Borne
- 26bij09103: Benchmark sociale basis zes Twentse gemeenten